APTEEKKARILIITTO
2015
APTEEKKI

APTEEKKARILIITTO KEHITTÄÄ EETTISESTI JA AMMATILLISESTI KORKEATASOISTA APTEEKKITOIMINTAA OSANA TERVEYDENHUOLTOA JA TUOTTAA JÄSENILLEEN APTEEKKITOIMINTAA TUKEVIA PALVELUITA.

SISÄLTÖ

TOIMINTAYMPÄRISTÖ 3
LIITON VUOSI 4
VISIO JA TAVOITTEET 5
RATIONAALISTA LÄÄKEHOITOA 6
TEHOKASTA LÄHIPALVELUA 8
UUDISTUVAA APTEEKKIPALVELUA 10
VUODEN VARRELTA 12
TILASTOT 14
APTEEKKARILIITON YHTIÖT 15
APTEEKKIJÄRJESTELMÄ 16
HALLITUS 18
JOHTORYHMÄ JA ASIANTUNTIJAT 19

APTEEKEILLE LAAJEMPI ROOLI TERVEYDENHUOLLOSSA

Kausi-influenssarokotukset ja terveyspistetoiminta sopivat hyvin apteekkeihin, linjasivat työryhmä ja ministeri.

APTEEKKITOIMINNAN ja muun lääkehuollon kehittämistä pohtinut työryhmä luovutti raporttinsa sosiaali- ja terveysministeri Laura Rädylle (kok.) tammikuussa. Sen keskeinen johtopäätös oli, että apteekkijärjestelmää kannattaa kehittää nykyisen, henkilökohtaiseen apteekkilupaan perustuvan mallin pohjalta, joka perustuu vahvasti apteekkarin ammatilliseen vastuuseen ja rooliin lääketurvallisuuden ja lääkkeiden saatavuuden edistäjänä.

Kaikkiaan raportti sisälsi lähes 60 yksittäistä ehdotusta lääkehuollon kehittämiseksi vaalikaudella 2015–2019.

Työryhmä totesi muun muassa, että rokotuskattavuuden parantamiseksi apteekeissa voitaisiin antaa kausi-influenssarokotuksia. Työryhmä suhtautui myönteisesti myös apteekkien terveyspistetoiminnan laajentamiseen. Molemmat ehdotukset saivat kannatusta myös raportin vastaanottaneelta ministeri Rädyltä.

Aiemman, maaliskuussa 2011 muistionsa jättäneen Apteekkitoiminnan kehittämistyöryhmän ehdotuksiin pääasiassa perustunut lääkelakipaketti eteni vuoden 2014 lopulla eduskuntaan. Se ei kuitenkaan ehtinyt käsitellä lääkelain muutosehdotuksia ennen istuntokautensa päättymistä keväällä 2015, ja lainmuutosehdotukset raukesivat.

UUDET MINISTERIT OHJAKSIIN

Huhtikuussa pidetyissä eduskuntavaaleissa suurimmaksi puolueeksi nousi keskusta. Pääministeri Juha Sipilä muodosti enemmistöhallituksen kokoomuksen ja perussuomalaisten kanssa.

Sosiaali- ja terveysministeriksi nousi Hanna Mäntylä (ps.). Perhe- ja perusturvaministerin postin jakoivat Juha Rehula (kesk.) ja Annika Saarikko (kesk.). Rehula toimii ministerinä ensimmäiset kaksi vuotta, Saarikko toiset kaksi.

Pääministeri Sipilän hallitusohjelma valmistui toukokuun lopulla. Hallitusohjelmassa päätetyt leikkaukset ja säästötoimet kohdistuivat myös lääkekorvauksiin ja lääkealan toimijoihin.

Hallitusohjelmassa todettiin, että lääkkeissä säästetään 150 miljoonaa euroa vuoden 2017 alusta lukien. Syksyn budjettiriihessä hallitus kuitenkin aikaisti säästöjä niin, että osa säästöistä toteutettiinkin jo vuoden 2016 alussa. Apteekeilta leikattiin vajaa kaksi miljoonaa euroa apteekkimaksun progressiota kiristämällä.

Hallitusohjelma sisälsi apteekkien ja lääkkeiden käyttäjien kannalta myös myönteisiä kirjauksia. Hallitus lupasi panostaa lääkehoitojen kokonaisarviointiin ja käynnistää rationaalisen lääkehoidon toimeenpano-ohjelman.

Sosiaali- ja terveysministeriö käynnisti uusien lääkesäästöjen kartoittamisen loppuvuodesta. Säästöjä on tarkoitus saada aikaan ensisijaisesti rationaalista lääkehoitoa edistämällä.

LÄÄKEKORVAUKSIIN ALKUOMAVASTUU

Jo vuonna 2013 lääkekorvaustyöryhmän ehdottama lääkekorvausjärjestelmän uudistaminen ja alkuomavastuun käyttöönotto etenivät vuoden aikana lopulliseen päätökseen.

Suurin muutos oli lääkekorvauksiin tullut 50 euron vuotuinen alkuomavastuu täysi-ikäisille. Tavoitteena on säästää lääkekorvausmenoja ja kohdentaa korvauksia paljon lääkkeitä käyttäville.

Lääkekorvausjärjestelmän uudistamisen toteutusta hiottiin aivan vuoden loppuun saakka, ja lopullinen eduskunnan päätös saatiin vasta joulukuussa. Syynä pitkittyneeseen aikatauluun olivat uuden hallituksen lääkkeisiin kohdistuneet lisäsäästövaatimukset, jotka edellyttivät uusia laskelmia alkuomavastuun ja korvausprosenttien määrittelemiseksi.

Uudistus tuli voimaan vuoden 2016 alussa, ja se edellytti merkittäviä muutoksia apteekkien tietojärjestelmiin.

SOTE ETENI

Hallitus käynnisti perustuslaillisiin ongelmiin edellisellä vaalikaudella kompastuneen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen uudelleen ja päätti, että uudet itsehallintoalueet eli maakunnat järjestävät sosiaali- ja terveyspalvelut vuoden 2019 alusta lukien. Sote-alueita muodostettiin 15, eli kolme maakuntaa järjestää sote-palvelut toisen maakunnan kanssa.

Sote-uudistuksen valmistelu eteni ministeriössä, mutta lääkehuollon osalta ei tehty vielä linjauksia. Uudistus vaikuttaa pääosin julkiseen eli sairaaloiden ja muiden laitosten lääkehuoltoon.

1 Proviisori Vesa Kujala aloitti Apteekkariliiton uutena farmaseuttisena johtajana kesäkuussa. | **2** Suomen Apteekkariliiton jäsenapteekit keräsivät vuoden aikana Suomen Punaisen Ristin Nuorten turvataloille lähes 40 000 euroa. | **3** Apteekkariliitto jakoi 30 000 euroa apurahaa kahteen väitöskirjatutkimukseen, joilla selvitetään lääkkeiden saatavuusongelmia ja iäkkäiden lääkkeiden käytön järkeistämistä. | **4** Keväällä Apteekkariliiton jäsenapteekit opastivat asiakkaitaan Kysy ensin apteekista -kampanjassa allergian turvallisessa itsehoidossa.

VISIOMME

Olemme yksityiseen suomalaiseen yrittäjyyteen perustava innovatiivinen terveydenhuollon toimija. Autamme jäseniämme tarjoamaan parasta apteekkipalvelua asiakkailleen ja yhteiskunnalle.

TAVOITTEEMME

1 Asiakkaat luottavat apteekkeihin, koska ovat tyytyväisiä apteekkien toimintaan sekä palvelujen saatavuuteen. Siksi suomalaiset haluavat hankkia lääkkeensä vain suomalaisista apteekeista.

2 Asiakas saa apteekista henkilökohtaista, hänen tarpeitaan vastaavaa palvelua, jossa apteekki toimii asiakkaan kokonaislääkityksen, terveyden ja tarkoituksenmukaisen lääkehoidon asiantuntijana.

3 Apteekit tuottavat uusia terveydenhuollon palveluita, joita asiakkaat tarvitsevat ja joista apteekki saa asianmukaisen korvauksen.

4 Yksityisten apteekkien brändi on arvostettu, luotettu ja tunnettu.

5 Avohuollon resepti- ja itsehoitolääkkeet toimitetaan vain apteekeista, joissa lääkeneuvonnalla varmistetaan lääkkeen-käytön turvallisuus. Nykymuotoiseen lupajärjestelmään perustuvat apteekit vastaavat lääkejakelusta.

6 Lääketaksa ja apteekkimaksu turvaavat apteekkien taloudellisen kannattavuuden ja valtakunnallisen apteekkiverkoston.

7 Apteekit ja niiden palvelut tunnustetaan korvaamattomaksi osaksi suomalaista terveydenhuoltoa.

8 Apteekki tuottaa sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmälle uudistuvia ja laadukkaita lääkehuollon palveluita ja toimii saumattomasti moniammatillisessa yhteistyössä.

9 Jäsenet kokevat hyödylliseksi liiton tuen apteekkien liiketoimintaan, ammatilliseen toimintaan ja asiakaspalveluun.

10 Liiton jäsenilleen tarjoama tuki alueelliseen ja paikalliseen edunvalvontaan ja moniammatillisen yhteistyön kehittämiseen vahvistaa apteekkien asemaa terveydenhuoltojärjestelmässä.

11 Jäsenet osallistuvat aktiivisesti liiton ja sen alueellisten yhdistysten toimintaan ja vaikuttavat päätöksentekoon.

12 Tytäryhtiöiden tuotteet ja palvelut luovat etua jäsenille.

13 Liitossa työskentelee osaava ja motivoitunut henkilökunta, joka on sitoutunut liiton strategisten tavoitteiden toteuttamiseen.

RATIONAALISTA LÄÄKEHOITOA

HALLITUS SATSAA LÄÄKEHOITOJEN ONNISTUMISEEN

LÄÄKEHOIDON KOKONAISARVIOINTI -palvelu (LHKA) sai tukea uudelta hallitukselta. Toukokuussa julkaistussa hallitusohjelmassa todettiin, että lääkehoidon kokonaisarviointia vahvistetaan.

LHKA on lääkärin työn tueksi suunniteltu farmaseuttinen palvelu, jossa ratkotaan erilaisia lääkehoitoon liittyviä ongelmia ja varmistetaan, että potilaan lääkitys on tarkoituksenmukainen. LHKA-palvelua on tarjolla noin 100 apteekissa.

Hallitusohjelman mukaisesti marraskuussa käynnistettiin myös rationaalisen lääkehoidon toimeenpanoohjelma, jonka tarkoituksena on parantaa potilaan kokonaisvaltaisen hoidon toteutumista ja ihmisten toimintakykyä sekä luoda edellytykset kustannustehokkaalle lääkehoidolle niin potilaan kuin yhteiskunnan näkökulmasta.

LHKA on lääkärin työn tueksi suunniteltu farmaseuttinen palvelu.

JUUSTOHÖYLÄLLE HAASTAJA LÄÄKESÄÄSTÖISSÄ

HALLITUS PÄÄTTI keväällä 2015, että lääkekorvauksissa säästetään 150 miljoonaa euroa vuonna 2017. Säästöt ovat mittaluokaltaan yli 10 prosenttia Kelan lääkekorvauksista. Syksyn budjettiriihessä säästöjä kuitenkin aikaistettiin niin, että säästöstä 25 miljoonaa euroa toteutetaan jo vuonna 2016.

Apteekkariliitto totesi sosiaali- ja terveysministeriölle lähettämässään lausunnossa säästöjen olevan niin suuret, että niiden toteuttaminen heikentää väistämättä lääkehuollon toimivuutta ja suomalaisten sitoutumista lääkehoitoonsa.

Liitto ehdottikin, että vuodelle 2017 kaavaillut säästöt pitää leikkausten sijaan saada aikaan rationaalisen lääkehoidon keinoin, eli parantamalla lääkehoidon toimivuutta ja kohdentamalla lääkkeen käyttöä oikein.

Liiton kantaa tuki myös maaliskuussa julkaistu suomalaistutkimus*, jonka mukaan iso osa lääkkeiden käytön kustannuksista keskittyy monilääkittyihin, yli kymmentä lääkettä käyttäviin. Heidän lääkityksensä ei kuitenkaan aina ole perusteltu ja tarkoituksenmukainen.

Kelan tutkijoiden mukaan monilääkittyjen, suurten kustannusten potilaiden lääkehoidot olisi kannattavaa arvioida uudelleen, sillä sen kustannus olisi vain noin kolme prosenttia monilääkittyjen lääkekuluista.

**Pharmacoepidemiol Drug Saf 2015; doi: 10.1002/pds.3764.*

ITSEHOITO LAAJENI

LÄÄKEALAN turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea julkaisi tammikuussa kansallisen itsehoitolääkeohjelman. Se on luonteeltaan periaatteellinen ja keskittyy itsehoitolääkinnän tavoitteisiin ja myyntiluvallisten lääkevalmisteiden mahdollisuuksiin yhtenä itsehoidon osa-alueena.

Ohjelman julkaisutilaisuudessa todettiin, että onnistuneen hoidon tueksi tarvitaan soveltuvan itsehoitolääkevalikoiman lisäksi riittävästi neuvontaa, ohjausta sekä kokonaislääkityksen hallintaa.

Yksi Fimean avauksista hallitun ja turvallisen itsehoitolääkevalikoiman mahdollistamiseksi ja terveydenhuollon kustannusten hillitsemiseksi oli lisäneuvontaa vaativat itsehoitolääkkeet. Lääkeyritykset tarttuivat Fimean avaukseen nopeasti ja kategoriaan saatiin pian uusia valmisteita muun muassa kivun ja migreenin hoitoon. Samaan ryhmään kuuluu myös jälkiehkäisy- ja laihdutusvalmisteita.

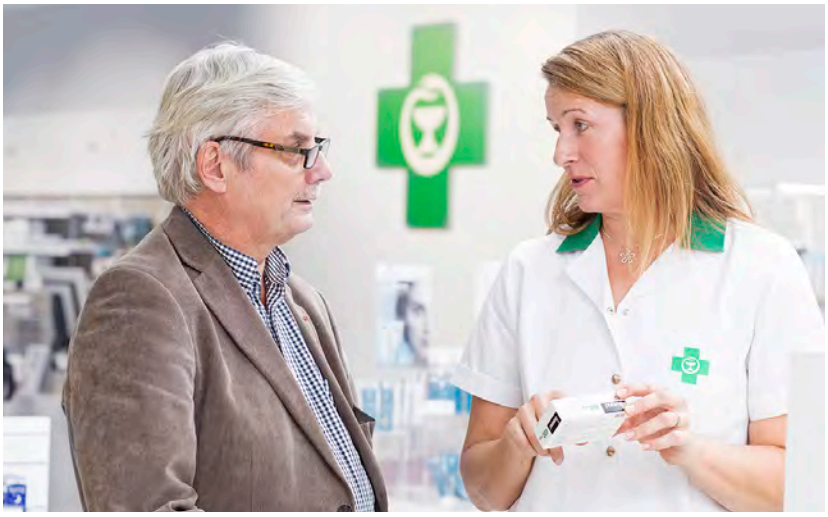

YLI PUOLET PÄRJÄISI APTEEKIN OPASTUKSELLA

OSA POTILAISTA kuormittaa lääkäreiden vastaanottoja sellaisten kiireettömien vaivojen kanssa, jotka voitaisiin hoitaa itsehoitolääkkeellä sekä farmaseutin tai proviisorin antamin neuvoin.

Apteekkarilehden tekemän pienen kyselyn perusteella yli 80 prosenttia lääkäreistä on sitä mieltä, että useampi kuin joka toinen pienistä vaivoista kärsivä potilas selviäisi vaivastaan apteekin neuvoin. Erityisesti flunssa ja tilapäinen ummetus hoituisivat usein ilman lääkärissäkäyntiä. Kotona helposti hoidettaviin vaivoihin kuuluvat myös jalkasilsa ja siitepölyallergia.

Farmaseutit ja proviisorit välittävät näyttöön perustuvaa lääketieteellistä tietoa ja auttavat sen soveltamisessa käytäntöön. Heidät on koulutettu erottamaan toisistaan lievät, itsehoitoon sopivat oireet ja vaikeammat tapaukset, joissa tarvitaan lääkäriä.

TEHOKASTA LÄHIPALVELUA

LÄÄKÄRI MENI JO, LÄHTEEKÖ APTEEKKI?

KUN TERVEYSPALVELUITA keskitetään, moni pelkää myös apteekin katoavan kyliltä. Satakunnassa apteekkari Marja Saarelainen saa usein kertoa asiakkailleen, miksi näin ei käy.

Kun kunta uhkasi siirtää Panelian kylältä lääkärin ja sairaanhoitajan vastaanottopalvelut Euran keskustaan, kylässä nousi kansanliike vastustamaan ehdotusta.

Samalla nousi myös huoli oman kylän apteekin puolesta. Saarelainen on saanut moneen kertaan vakuuttaa, ettei apteekki lähde: apteekkipalveluiden järjestämisestä päättää Fimea.

Henkilökohtaiseen lupaan perustuvalla apteekkijärjestelmällä varmistetaan apteekkipalveluiden kattavuus koko maassa. Apteekkilupiin riittää aina hakijoita, jopa kaikkein pienimpiin ja syrjäisimpiin apteekkeihin.

APTEEKKIEN NEUVONTA SÄÄSTÄÄ SATOJA MILJOONIA

APTEEKKIEN ANTAMA neuvonta vähentää merkittävästi perusterveydenhuollon kuormitusta ja säästää lähes miljardi euroa terveydenhuollon kustannuksia vuosittain.

Säästöt syntyvät pääosin apteekkien neuvonnasta pienissä vaivoissa, kuten tilapäisissä kiputiloissa, vatsavaivoissa, ihoongelmissa ja allergioissa, jolloin vältytään yleislääkärissä käynniltä.

Apteekkareiden ja lääkäreiden arvioiden mukaan lähes puolet niistä asiakkaista, jotka saavat apteekeista itsehoitoon liittyvää neuvontaa, välttävät yleislääkärin vastaanottokäynnin ja uuden reseptilääkkeen määräämisen.

Tiedot ilmenivät asiantuntija-arvioon perustuvasta selvityksestä, jonka toteutti PricewaterhouseCoopers Oy (PwC) Suomen Apteekkariliiton ja Yliopiston Apteekin toimeksiannosta.

870

MILJOONAA EUROA SÄÄSTÖÄ APTEEKKIEN LÄÄKEVAIHDOILLA

APTEEKKIEN LÄÄKEVAIHDOT TUOTTAVAT HURJAT SÄÄSTÖT

KELAN TILASTOJEN mukaan apteekkien tekemät lääkevaihdot säästävät yli 100 miljoonaa euroa vuodessa potilaiden ja Kelan rahoja. Lääkevaihto alkoi Suomen apteekeissa huhtikuussa 2003. Vuoden 2015 loppuun mennessä vaihdoista oli kertynyt säästöä yhteensä jo yli 870 miljoonaa euroa.

Suurin osa säästöstä tulee potilaille, mutta Kelakin hyötyy vaihdoista muutamia miljoonia euroja vuodessa.

Kokonaisuudessaan lääkesäästöt ovat vielä suurempia vaihdon piirissä olevien lääkkeiden hintakilpailun vuoksi.

KUNTAPÄÄTTÄJÄT TYYTYVÄISIÄ APTEEKKIPALVELUIHIN

KUNTAPÄÄTTÄJÄT tahtoisivat kehittää yhteistyötä apteekkien kanssa, mutta tuleva sote-uudistus jarruttaa suunnitelmia, selvisi Apteekkarilehden alkusyksystä tekemästä kyselystä.

Kyselyllä kartoitettiin kuntien tarpeita muun muassa apteekin lisäpalveluiden, kuten koneellisen annosjakelun tai Apteekin Terveyspisteen suhteen.

Suurin osa noin 270 vastaajasta tunnisti apteekkien lisäpalveluiden hyödyt ja olisi niitä myös valmis kustantamaan julkisin varoin rationaalisen lääkehoidon ja lääkesäästöjen saavuttamiseksi.

Kyselyn mukaan kuntapäättäjät ovat erittäin tyytyväisiä apteekkien nykyisiin palveluihin. Vastaajista 94 prosenttia on palveluihin erittäin (66 %) tai melko tyytyväinen (31 %).

Samalla apteekkipalveluiden menettämistä pidetään erittäin suurena (93 %) tai melko suurena (5 %) menetyksenä.

UUDISTUVAA APTEEKKI-PALVELUA

MONIPUOLISTA PALVELUA DIGISTI

DIGITAALISUUS on ollut apteekkien arkea jo pitkään. Se helpottaa päivittäistä toimintaa ja vapauttaa apteekin asiantuntijan aikaa sinne, missä sitä tarvitaan – järkevän lääkehoidon ohjaamiseen.

Asiakkaalle näkyvin muutos viime vuosina on ollut reseptien sähköistyminen, mutta digitalisaatio on apteekeissa paljon muutakin. Esimerkiksi reseptin toimituksen yhteydessä apteekki saa Kelan palvelimilta reaaliaikaiset tiedot asiakkaan korvausoikeuksista ja omavastuukertymästä. Varastoautomaatiota on hyödynnetty apteekeissa jo pitkään ja virtuaalihyllyt tekevät tuloaan.

Apteekit ovat myös vahvasti mukana kehittämässä uusia palvelumuotoja. Terveydenhuollon resursseja vapauttavia Apteekin Terveyspisteitä toimii jo kymmenen.

VIRTUAALIHYLLY VAPAUTTAA AIKAA ASIAKKAILLE

NURMIJÄRVEN Seitsemän Veljeksen apteekissa otettiin viime vuonna käyttöön ensimmäisenä Suomessa uudenlainen apteekkirobotti – virtuaalinen hylly.

Uudessa palvelukonseptissa apteekkiin tuleva asiakas voi selata yksin tai yhdessä farmaseutin kanssa suuren taulutelevision kokoiselta kosketusnäytöltä satojen kosmeettisten ihonhoitotuotteiden tietoja. Sopivan tuotteen löydyttyä farmaseutti tilaa sen apteekin varastoautomaatista sinne, missä asiakas on: itsehoitopuolelle, reseptitiskille tai suoraan kassalle.

Apteekkari Eeva Teräsalmi kertoo, että virtuaalihylly on logistiikkaratkaisu, joka tukee ammattiapteekin toimintaa. Se vapauttaa farmaseuttisen henkilökunnan aikaa asiakaspalveluun ja lääkeneuvontaan, kun tuotteita ei tarvitse etsiä.

VERKKOAPTEEKEILLE YHTEINEN TUNNUS

EU:N ALUEELLA toimivat lailliset lääkkeiden etämyyntiä tarjoavat verkkopalvelut, kuten verkkoapteekit, saivat heinäkuun alussa käyttöön yhteisen tunnuksen. Sillä edistetään turvallista lääkkeiden verkkokauppaa.

Tunnuksen pitää näkyä laillisen verkkoapteekin jokaisella sivulla. Sitä klikkaamalla pääsee luetteloon, johon on koottu kyseisessä EU-maassa toimivat lailliset apteekkien verkkopalvelut. Suomessa luetteloa ylläpitää Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea.

Suomessa jo noin 100 apteekkia palvelee asiakkaitaan lääkeasioissa myös verkossa.

REAALIAIKAISTA TIEDONSIIRTOA KELAAN

KELA ON KEHITTÄNYT lääkkeiden suorakorvausmenettelyä yhdessä apteekkien kanssa. Kela saa nyt kaikista apteekeista tiedot asiakkaan lääkeostoista heti oston tapahduttua.

Uusi välitysmenettely mahdollistaa sen, että tieto asiakkaan vuotuisen omavastuuosuuden eli lääkekaton ylittymisestä päivittyy välittömästi asiakkaan tietoihin.

Kun esimerkiksi lääkekatto on ylittynyt ja lisäkorvausta voidaan maksaa, apteekki saa siitä tiedon sähköisesti Kelasta. Asiakas voi seurata itse lääkekustannustensa omavastuukertymätietoja Kelan asiointipalvelusta.

APTEEKIN TERVEYSPISTE

APTEEKIN TERVEYSPISTE TERVEYDENHUOLLON TUKENA

APTEEKIN TERVEYSPISTE on apteekkien uusi palvelumuoto, jolla tuotetaan matalan kynnyksen terveyspalveluita yhteistyössä julkisen terveydenhuollon kanssa. Toiminta vaatii aluehallintoviraston luvan ja vastuunalaisen lääkärin.

Apteekeissa työskentelevät sairaanhoitajat antavat asiakkaille esimerkiksi rokotuksia ja tekevät pieniä toimenpiteitä kuten korvahuuhteluita ja luomien tai ompeleiden poistoja. Palvelu on maksullista.

Terveyspiste tarjoaa asiakkaille mahdollisuuden terveyspalveluiden käyttöön myös siellä, mistä terveysasemalle on pitkä matka tai ajan saaminen on hankalaa. Apteekin Terveyspisteitä on avattu tähän mennessä kymmenen.

VUODEN VARRELTA

Suomalaiset ovat tyytyväisiä apteekkien palveluun, joka on tehokasta, luotettavaa ja helposti saavutettavissa.

LÄÄKKEIDEN JA ELINTARVIKKEIDEN HINTAKEHITYS (2005–2015) Kuluttajahintaindeksi 2005 = 100

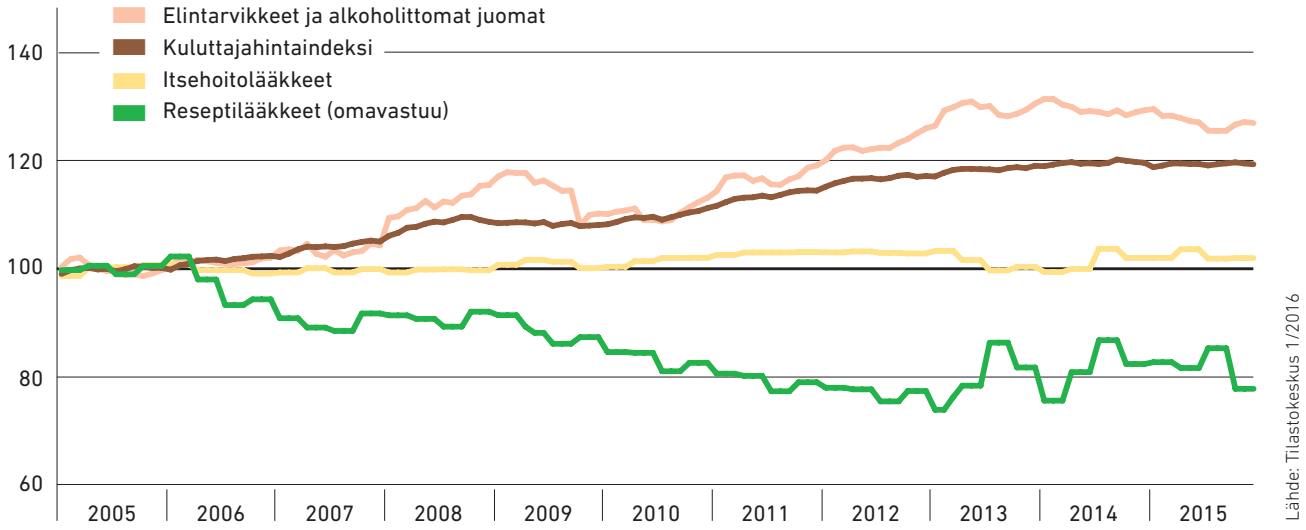

Lähde: Tilastokeskus 1/2016

60

MILJOONA KÄYNTIÄ

Lupajärjestelmä ja siihen liittyvä sijainninohjaus varmistavat, että apteekkeja on myös sellaisilla alueilla, joille on vaikea saada lääkäreitä. Apteekki onkin Suomen ylivoimaisesti käytetyin terveyspalvelu. Asiakaskäyntejä on noin 60 miljoonaa vuodessa.

RUOTSI PAKITTI ITSEHOITOLÄÄKKEIDEN VAPAUTTAMISESSA

RUOTSISSA tablettimuotoiset parasetamolivalmisteet siirrettiin takaisin vain apteekkien myyntiin marraskuun alussa.

Parasetamolimyrkytysten määrä kasvoi 40 prosenttia sen jälkeen, kun valmisteita alettiin myydä myös kaupoissa, huoltoasemilla ja kioskeissa vuonna 2009. Väärin käytettynä parasetamoli voi aiheuttaa vakavia maksahaittoja, jotka voivat johtaa jopa kuolemaan.

Ruotsin uutiset saattoivat vaikuttaa myös suomalaisten mielipiteisiin itsehoitolääkkeiden myyntikanavasta. Taloustutkimuksen keväällä 2015 tekemän mielipidekyselyn mukaan selvästi alle puolet (42 %) suomalaisista sallisi reseptivapaiden itsehoitolääkkeiden myynnin muualla kuin apteekissa.

Apteekeissa oiotaan päivittäin virheellisiä käsityksiä itsehoitolääkkeistä, korjataan virheellisiä lääkevalintoja ja ohjataan itsehoitolääkkeen myynnin sijasta lääkäriin.

RESEPTILÄÄKKEET HALPENIVAT

APTEEKKIEN ASIAKKAAT maksoivat reseptilääkkeistään joulukuussa 2015 keskimäärin yli 5 prosenttia vähemmän kuin joulukuussa 2014, ilmeni Tilastokeskuksen Apteekkariliitolle kokoamista tiedoista. Itsehoitolääkkeiden hinnat pysyivät lähes ennallaan.

Viimeisen kymmenen vuoden aikana reseptilääkkeiden hinnat ovat laskeneet tuntuvasti. Asiakkaat maksavat nyt reseptilääkkeistään omavastuita yli viidenneksen vähemmän kuin kymmenen vuotta sitten, vaikka lääkekorvauksia on heikennetty.

Samana aikana kuluttajahintaindeksi on noussut liki 20 prosenttia ja ruoan hinta yli 25 prosenttia.

SUOMESSA NAAPURIMAITA TYYTYVÄISEMMÄT APTEEKKIASIAKKAAT

SUOMALAISET OVAT tyytyväisempiä tuoreimpaan apteekkikäyntiinsä kuin ruotsalaiset ja norjalaiset, osoitti Suomen Apteekkariliiton Taloustutkimuksella teettämä tutkimus.

Suomalaisista jopa 95 prosenttia ilmoitti olevansa edelliseen apteekkikäyntiinsä tyytyväinen. Norjalaisista näin sanoi 91 prosenttia ja ruotsalaisista 87 prosenttia.

Tutkimuksen mukaan suomalaiset saavat myös useammin neuvontaa itsehoitolääkkeiden käytöstä kuin ruotsalaiset ja norjalaiset. Suomessa neuvontaa kertoi saaneensa yli puolet (52 %) haastatelluista, Norjassa ja Ruotsissa noin neljä kymmenestä.

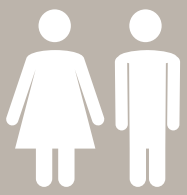

APTEEKKITIHEYS
[asukasta/apteekki]

Suomi 6 700
Ruotsi 7 350

LÄÄKE APTEEKISTA HETI MUKAAN
[% resepteistä]

Suomi 98,5 %
Ruotsi 95 %

TYYTYVÄISYYS TUOREIMPAAN APTEEKKIKÄYNTIIN

Suomi 95 %
Ruotsi 87 %

APTEEKKIOMISTUS

Suomi yksityiset apteekkiyrittäjät
Ruotsi pääasiassa osin ulkomaisessa omistuksessa olevat apteekkiketjut

APTEEKKIEN HENKILÖKUNTA [31.12.]

Luvut sisältävät myös yliopistojen apteekkien työntekijät

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Apteekkarit	594	594	585	588	588	592	590
Proviisorit	802	813	780	749	752	741	767
Farmaseutit	3 844	3 840	3 635	3 664	3 681	3 691	3 617
Tekniset ym.	3 071	3 032	3 456	3 486	3 515	3 498	3 472
Yhteensä	8 311	8 279	8 456	8 487	8 536	8 522	8 446

Lähteet: Apteekkariliitto, yliopistojen apteekit ja Apteekkien eläkekassa

YKSITYISET APTEEKKITOIMIPISTEET KOKOLUOKITTAIN 2015

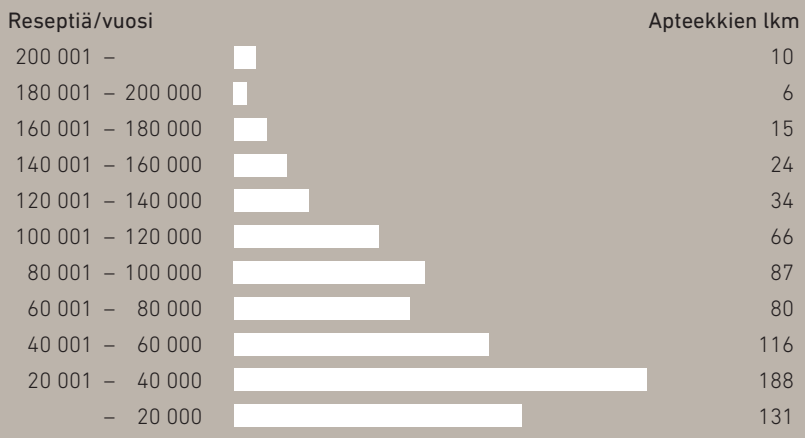

Lähde: Apteekkariliitto, sis. 95 % kaikista apteekkitoimipisteistä

1.4.2015 tapahtuneiden apteekkien annosjakelua ja annosjakelureseptien kirjaamista koskevien muutosten takia tilasto ei ole vertailukelpoinen aiempiin vuosiin.

YKSITYISTEN APTEEKKIEN LIIKEVAIHTO [ilman alv]

Lähde: Apteekkariliitto

Tilastotietoja päivitetään osoitteessa apteekkariliitto.fi

Pyöristysten takia summa voi poiketa sadasta.

APTEEKKIEN MYYNNIN JAKAUTUMINEN 2015 [ennuste]

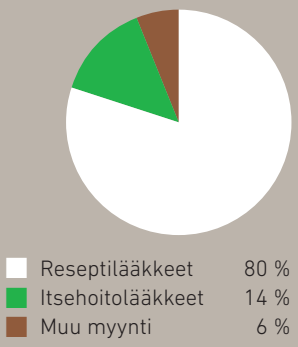

Lähde: Apteekkariliitto

LÄÄKE-EURON JAKAUTUMINEN 2014

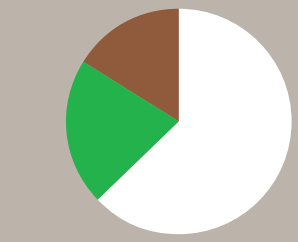

Lähde: Apteekkariliitto

TERVEYDENHUOLLON KOKONAISMENOT 2013

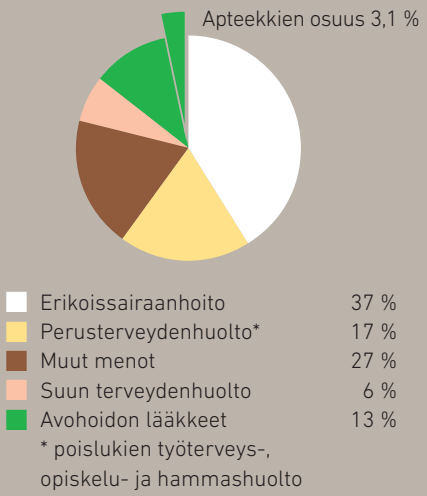

Lähteet: THL ja Apteekkariliitto

Terveydenhuollon kokonaismenot käyvin hinnoin olivat vuonna 2013 yhteensä 18 467 miljardia euroa (9,1 % bkt:stä) eli noin 3 395 euroa/asukas. Maanlaajuisen apteekkiverkoston ylläpitoon kului vain noin 3,1 % kokonaismenoista.

APTEEKKARILIITON YHTIÖT

Apteekkariliiton yhtiöt täydentävät liiton palveluvalikoimaa apteekeille.

OY MEDIFON AB

PERUSTETTU: 1981
OMISTUS: APTEEKKARILIITTO 100 %
LIIKEVAIHTO 2015: NOIN 7,5 MILJOONAA EUROA
HENKILÖKUNTA: 16
TOIMITUSJOHTAJA: MIKA FLINK

MEDIFON on apteekkareiden oma tukkukauppa, jakelija ja maahantuoja. Yhtiö jakelee omat ja jakelupäämiestensä tuotteet Espoossa sijaitsevasta jakelukeskuksestaan koko Suomen alueelle. Medifon vastaa Apteekkariliiton jäsenapteekkien oman APTEEKKI-tuotesarjan tuotteiden hankinnasta, jakelusta ja markkinoinnista. Tämän lisäksi yhtiö markkinoi ja jakelee muita vapaakaupantuotteita ja apteekkien erikoistarvikkeita. Yhtiöllä on myös lääketukkukauppaoikeudet.

PHARMASERVICE OY

PERUSTETTU: 2001
OMISTUS: APTEEKKARILIITTO 51 %, ORION 49 %
LIIKEVAIHTO 2015: 14,4 MILJOONAA EUROA
HENKILÖKUNTA: 52
TOIMITUSJOHTAJA: JARKKO KIURU

PHARMASERVICE tuottaa suomalaisille apteekeille ensiluokkaista annosjakelupalvelua (ANJA), jolla varmistetaan potilaiden oikea-aikainen, turvallinen ja kustannustehokas lääkehoito. Espoonlahden apteekki toimii sopimusvalmistajana lääkelainsäädännön mukaisella tavalla. ANJA-annosjakelupalvelu tarjoaa apteekeille tarvittaessa myös lääkityksen tarkistuksen.

PHARMADATA OY

PERUSTETTU: 1989
OMISTUS: APTEEKKARILIITTO 100 %
LIIKEVAIHTO 2015: 7,1 MILJOONAA EUROA
HENKILÖKUNTA: 38
TOIMITUSJOHTAJA: ILKKA TOIVOLA

PHARMADATA on johtava apteekkialan tietojärjestelmiä ja tietoliikenneratkaisuja tuottava yritys. Sen tuotteita ovat apteekkijärjestelmät pd³ ja Salix sekä Procuro, Presto, Proselecta, Prologis ja Apteekkiverkko. Pharmadata tarjoaa lisäksi Service Desk -palveluja sekä ohjelmistokoulutusta ja -konsultointia.

PHARMAPRESS OY

PERUSTETTU: 1997
OMISTUS: APTEEKKARILIITTO 100 %
LIIKEVAIHTO 2015: 1,4 MILJOONAA EUROA
HENKILÖKUNTA: 5 + 3 (OTO)
TOIMITUSJOHTAJA: ERKKI KOSTIAINEN

PHARMAPRESS on viestintä- ja kustannusyhtiö, joka tuottaa Apteekkariliitolle ja liiton jäsenille laadukkaita ja vaikuttavia viestintäpalveluita. Yhtiö kustantaa ja julkaisee apteekkialan lehtiä: APTEEKKARI on suunnattu apteekkareille ja apteekkareiden sidosryhmille, Terveydeksi! apteekkien asiakkaille ja Meidän APTEEKKI apteekkareille, heidän henkilökunnilleen ja alan opiskelijoille. Lisäksi yhtiö järjestää Apteekkaripäivien näyttelyn ja kustantaa kirjoja, oppaita ja muita painotuotteita sekä niiden sähköisiä sovelluksia.

APTEEKKI-JÄRJESTELMÄ LYHYESTI

Lähes joka kunnassa on vähintään yksi apteekki. Palvelupisteet huolehtivat lääkejakelusta niilläkin alueilla, joilla ei ole apteekkia.

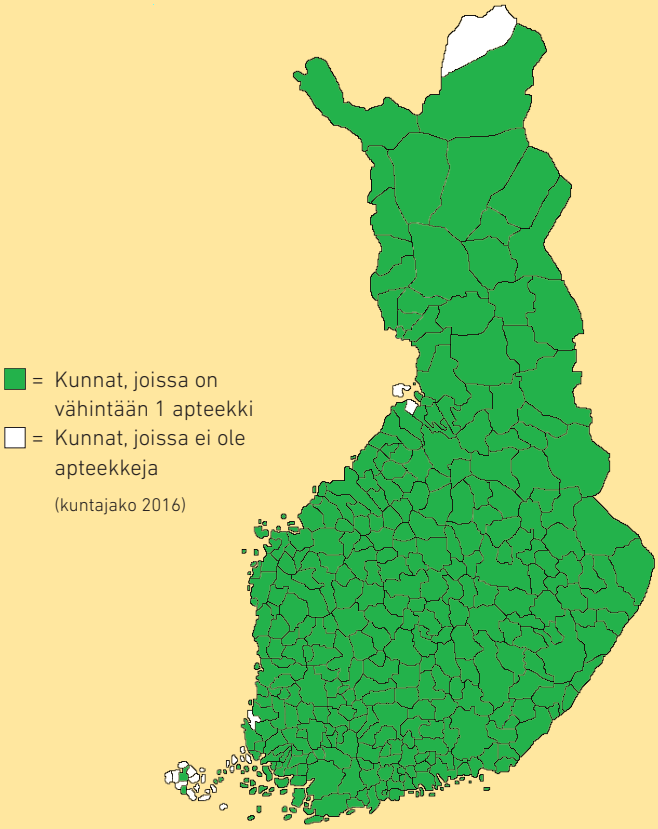

APTEEKKITOIMINTA ON Suomessa luvanvaraista. Luvan myöntää Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea. Apteekkiluvan tultua avoimeksi Fimea julistaa sen haettavaksi ja myöntää luvan lääkelain kriteerien mukaisesti.

Fimea päättää myös uusien apteekkien ja sivuapteekkien perustamisesta tarveharkinnan perusteella. Uusi apteekki tai sivuapteekki perustetaan usein kunnan aloitteesta. Apteekkiluvan saajan pitää olla Euroopan talousalueen jäsenmaan kansalainen ja laillistettu proviisori.

Apteekkilupa myönnetään tietylle sijaintialueelle, joka on tavallisimmin kunta. Isoissa kunnissa ja kaupungeissa voi olla useita apteekkialueita, joilla kullakin voi olla useita apteekkeja. Apteekit voivat sijoittua sijaintialueellaan vapaasti, vaikkapa toistensa naapureiksi. Sivuapteekkien sijaintia säädellään tarkemmin.

Apteekkarilla voi olla apteekin vaihdostilannetta lukuun ottamatta kerrallaan korkeintaan yksi apteekkilupa ja kolme sivuapteekkilupaa. Apteekkari voi Fimean luvalla perustaa palvelupisteitä sijaintialueensa tai naapurikunnan haja-asutusalueelle tai kyläkeskukseen. Palvelupiste voidaan perustaa vain alueille, joilla ei ole toimintaedellytyksiä apteekille tai sivuapteekille. Apteekkari voi Fimean luvalla perustaa myös verkkopalvelun, jonka kautta voidaan myydä lääkkeitä.

Apteekkiketjut eivät ole Suomessa mahdollisia.

Apteekkilupa on henkilökohtainen, eikä sitä voi myydä tai vuokrata eikä siihen liittyviä velvoitteita voi siirtää ulkopuolisen hoidettaviksi.

Apteekkari on sekä ammatillisesti että taloudellisesti vastuussa apteekistaan. Apteekkilupa päättyy apteekkarin täyttäessä 68 vuotta. Lääkelaista johtuen apteekkari on yksityinen liikkeenharjoittaja ja apteekin yritysmuoto on toiminimi.

Apteekkilupaan liittyy useita velvoitteita. Tärkein niistä on lääkkeiden saatavuudesta huolehtiminen.

KESKIARVOAPTEEKKI 2015 [ennuste]

Liikevaihto:	3,7 milj.
Reseptiä/vuosi:	83 100
Apteekkimaksua valtiolle:	n. 227 000 € (n. 6,2 % liikevaihdosta)
Henkilökunta (sis. osa-aikaiset):	11 (apteekkari, proviisori, 5 farmaseuttia, 4 teknistä/muuta)

Lähde: Apteekkariliitto

APTEEKKIEN JA SIVUAPTEEKKIEN MÄÄRÄ [31.12.]

Sisältää ylipistojen apteekit

	1970	1980	1990	2000	2010	2015
Apteekit	561	564	576	595	618	612
Sivuapteekit	97	126	173	201	194	203
Yhteensä	658	690	749	796	812	815

Lähde: Apteekkariliitto

APTEEKKIEN TOIMITTAMAT RESEPTIT [milj. kpl]

2010	2011	2012	2013	2014	2015
50,4	48,5	51,7	51,7	53,4	55,6*

* ennuste/Apteekkariliitto | Lähde: Suomen Lääketilasto 2014

1.4.2015 tapahtuneiden apteekkien annosjakelua ja annosjakelureseptien kirjaamista koskevien muutosten takia reseptuuriin perustuvat tilastot eivät ole vertailukelpoisia aiempiin vuosiin.

LÄÄKETAKSA

APTEEKKI EI KOSKAAN päätä lääkkeen hintaa. Lääkkeiden hinnat ovat kaikissa apteekeissa samat, sillä valtioneuvosto päättää lääkkeiden vähittäishinnat lääketaksa-asetuksella. Lääketaksa määrittelee lääkkeen vähittäishinnan valtakunnallisesti käytössä olevan tukkuhinnan perusteella (ks. taulukko).

Tukkuhinta on kaikille apteekeille sama eivätkä lääkkeiden ostoalennukset ole apteekeille sallittuja.

Lääketaksa on degressiivinen, eli apteekin myyntikate suhteellisesti pienenee lääkkeen tukkuhinnan noustessa.

Lääkkeiden hintasääntelyllä varmistetaan hintojen kohtuullisuus ja kansalaisten yhdenvertainen kohtelu koko maassa.

815

SUOMESSA ON YHTEENSÄ 815 APTEEKKIA

APTEEKKIMAKSU

APTEEKIT MAKSAVAT valtiolle apteekkimaksua eduskunnan vuosittain päättämän taulukon mukaisesti. Apteekkimaksu tuottaa valtiolle noin 160 miljoonaa euroa vuodessa. Maksun suuruus perustuu resepti- ja itsehoitolääkemyynnin liikevaihtoon ja se on progressiivinen.

Apteekkimaksulla valtio leikkaa apteekkien tuloja ja tasaa näin erikokoisten apteekkien taloudellisia tuloksia. Apteekkimaksun ansiosta samasta lääkkeestä pieni apteekki saa suuremman myyntikatteen kuin iso apteekki.

Kaikkein pienimmät apteekit eivät maksa apteekkimaksua lainkaan, suurimmilla apteekeilla maksu on yli 10 prosenttia lääkemyynnin liikevaihdosta.

Kaikkein pienimpiä apteekkeja lukuun ottamatta apteekkimaksua korotettiin vuoden 2016 alussa osana hallituksen lääkekorvaussäästöjä.

LÄÄKKEIDEN VÄHITTÄISHINTA APTEEKISSA

Valtioneuvoston asetus lääketaksasta 17.10.2013

Tukkuhinta (€)	Reseptilääke	Itsehoitolääke
0–9,25	1,45 x tukkuhinta + alv 10 %	1,5 x tukkuhinta + 0,50 € + alv 10 %
9,26–46,25	1,35 x tukkuhinta + 0,92 € + alv 10 %	1,4 x tukkuhinta + 1,43 € + alv 10 %
46,26–100,91	1,25 x tukkuhinta + 5,54 € + alv 10 %	1,3 x tukkuhinta + 6,05 € + alv 10 %
100,92–420,47	1,15 x tukkuhinta + 15,63 € + alv 10 %	1,2 x tukkuhinta + 16,15 € + alv 10 %
yli 420,47	1,1 x tukkuhinta + 36,65 € + alv 10 %	1,125 x tukkuhinta + 47,68 € + alv 10 %

Reseptilääkkeen ja reseptillä toimittavan itsehoitolääkkeen vähittäismyyntihintaan lisätään toimituseräkohtainen toimitusmaksu 2,39 € (sis. alv).

APTEEKKIMAKSU VALTIOLLE

Apteekkimaksulain muutos 1657/2015 [voimassa 1.1.2016–31.12.2016]

Apteekin vuosiliikevaihto (€)	Apteekkimaksu liikevaihdon alarajan kohdalla (€)	Maksuprosentti alarajan ylittävästä liikevaihdosta
871 393 — 1 016 139	0	6,10 %
1 016 139 — 1 306 607	8 830	7,15 %
1 306 607 — 1 596 749	29 598	8,15 %
1 596 749 — 2 033 572	53 245	9,25 %
2 033 572 — 2 613 212	93 651	9,75 %
2 613 212 — 3 194 464	150 166	10,30 %
3 194 464 — 3 775 394	210 035	10,55 %
3 775 394 — 4 792 503	271 323	10,90 %
4 792 503 — 6 243 857	382 188	11,15 %
6 243 857 —	544 014	11,40 %

APTEEKKIMAKSU, JOS APTEEKILLA ON SIVUAPTEEKKI

Pää- ja sivuapteekin liikevaihto yhteensä (€)	Apteekkimaksun periminen
alle 2,6 milj.	Erikseen pää- ja sivuapteekilta, ei sivuapteekkivähennystä
2,6 – 3,5 milj.	Osittain erikseen ja osittain yhdessä pää- ja sivuapteekilta (erillisen taulukon mukaan)
yli 3,5 milj.	Yhdessä pää- ja sivuapteekille, sivuapteekkivähennys

SUOMEN APTEEKKARILIITON HALLITUS 2015

MARJA RITALA, PJ.
KANGASALAN APTEEKKI

RISTO KANERVA, 1. VPJ.
TAPIOLAN APTEEKKI
ESPOO

EIJA KARI, 2. VPJ.
PRIIMA APTEEKKI
IISALMI

HANS FOCK
VUOKKO APTEEKKI
KANKAANPÄÄ

TOMI JÄRVINEN
KEURUUN I APTEEKKI

MERJA KAHELA
AURINKO APTEEKKI
RIIHIMÄKI

ARJA KARJALAINEN
KUUSAMON I APTEEKKI

PETRI KRÖGER
JOROISTEN APTEEKKI

JANNE LEINO
HANSA APTEEKKI
OULU

RAIJA MATTINEN
KESKUS-APTEEKKI
SEINÄJOKI

KIRSI PIETILÄ
KONTULAN APTEEKKI
HELSINKI

RITVA PULKKINEN
JUVAN APTEEKKI

HARRI REHNBERG
PÄIVÄRANNAN APTEEKKI
KUOPIO

AIRI ROUHIAINEN
ORIMATTILAN APTEEKKI

EERO SUIHKO
VAARA-KARJALAN APTEEKKI
JOENSUU

PEKKA TORNIAINEN
VANHA APTEEKKI
SALO

JOHTORYHMÄ

MERJA HIRVONEN
toimitusjohtaja; yleisjohto ja edunvalvonta
010 6801 408
040 588 0841

VESA KUJALA
farmaseuttinen johtaja; farmaseuttisten ja ammatillisten asioiden johtaminen, Kela-asiat
010 6801 402
040 505 2256

ILKKA HARJULA
talous- ja hallintojohtaja; edunvalvonnan talous-analyysit, työvaliokunnan ja hallituksen sihteeri
010 6801 404
050 538 4458

ERKKI KOSTIAINEN
viestintäjohtaja; jäsen- ja sidosryhmäviestintä, mediasuhteet, PharmaPress Oy:n toimitusjohtaja
010 6801 403
050 566 8188

KATARIINA KALSTA
Brand Manager; markkinointiviestintä, APTEEKKI-brändi, Meidän APTEEKKI -lehti
010 6801 405
040 775 1417

ASIANTUNTIJAT

MONNA APAJALAHTI-MARKKULA
talousasiantuntija; talousanalyysit, TalousSalkku, talous- ja tarkastus-valiokuntien sihteeri
010 6801 411

INKERI HALONEN
toimituspäällikkö (PharmaPress Oy); Apteekkarilehti
010 6801 464

ARI JANSEN
kehittämispäällikkö; tuotetiedostojen vastuuproviisori, apteekkien tietosuoja-asiat, Kela-asiat
010 6801 414

TIINA KUOSA
viestintäproviisori (PharmaPress Oy); Terveydek-si!-lehti, opiskelijayhteis-työ, muut viestintäpalve-luiden tuotantoon liittyvät tehtävät, lehtien toimitus-neuvoston sihteeri
010 6801 462

JOHANNA SALIMÄKI
asiantuntijaproviisori; apteekkien kansan-terveysohjelmat, Tieto-tippa- ja Salko-tieto-kannat, lääkeinformaatio, ammattieettisen neuvot-telukunnan sihteeri
010 6801 422

ILKKA SALMELA
verkkotiedottaja; Salkku, ProSalkku, verkkopalveluiden ylläpito ja kehitys
010 6801 423

IIRO SALONEN
asiantuntijaproviisori; eApteekki, e-resepti, digitaalisten apteekki-palveluiden kehittäminen, sähköisen tietohallinnon neuvottelukunnan sihteeri, verkkoapteekki-työryhmän sihteeri
010 6801 424

CHARLOTTA SANDLER
asiantuntijaproviisori; apteekin palvelut, koulutusasiat, koulutus-neuvottelukunnan sihteeri
010 6801 409

SANNA SIISSALO
asiantuntijaproviisori; lääkevalmistus, kemikaalit, elintarvikkeet, Kysy ensin apteekista -koulutus, laatutyö, farmaseuttisen valiokunnan sihteeri
010 6801 425

Sähköposti-osoitteemme ovat muotoa ***etunimi.sukunimi@apteekkariliitto.fi***

APTEEKKI

Auttaa lähelläsi.

4041 0014
Painotuote

FSC
www.fsc.org
MIX
Paper from responsible sources
FSC® C043113

TEHTY SUOMESSA
MADE IN FINLAND

SUOMEN APTEEKKARILIITTO – FINLANDS APOTEKAREFÖRBUND RY

PIENI ROOBERTINKATU 14, 00120 HELSINKI | 010 6801 400 | INFO@APTEEKKARILIITTO.FI | WWW.APTEEKKARILIITTO.FI

Julkaisuosakeyhtiö Elias, painettu 4/2016 Libris Oy, painos 2 800 kpl